

Inbreng Netbeheer Nederland

Commissiedebat waterstof, groen gas en andere energiedragers 12 december 2024

Het energiesysteem van de toekomst kan niet alleen op en zon en wind draaien. Ook duurzame moleculen zoals groen gas en waterstof spelen een essentiële rol in dit systeem. Zo speelt waterstof een cruciale rol bij de verduurzaming van de industrie. Daarnaast kunnen moleculen helpen om de druk op het stroomnet te verlichten waardoor we met dezelfde netcapaciteit meer woningen en bedrijven kunnen aansluiten. De netbeheerders zien een mogelijkheid voor seizoensopslag van duurzame energie, waardoor we ook in periodes met minder duurzame opwek kunnen voorzien in onze energievraag. Ook bieden duurzame moleculen perspectief voor gebieden die lastig van het gas af kunnen of bedrijven voor wie elektrificeren geen optie is. Daarom is het van belang om naast de uitbreiding van het stroomnet vol in te zetten op duurzame moleculen. Concreet geven wij de volgende aanbevelingen:

- **Waterstof is een vitaal onderdeel van het energiesysteem en cruciaal om de verduurzaming van de industrie mogelijk te maken. Om de ontwikkeling van de waterstofmarkt op gang te brengen is het daarom cruciaal dat er zekerheid en duidelijkheid is voor de markt en de verlaging van het Klimaatfonds van €1,2 miljard weer beschikbaar wordt gemaakt voor subsidies voor waterstof.**
- **Afwachtgedrag moeten we in de markt doorbreken, er is duidelijkheid nodig wie verantwoordelijk gaat worden voor het beheer en onderhoud van waterstofdistributienetten. Leg deze verantwoordelijkheid neer bij de huidige beheerders van het aardgasnet.**
- **Productie van groen gas jaagt zowel de transitie in de agrarische sector als in de energiesector aan. Het mes snijdt hier aan twee kanten. Zorg daarom dat de bijmengverplichting niet vertraagt.**
- **Geef lokale en regionale overheden, net als in de RES voor zon- en windprojecten, eigenaarschap door regionale groen gas productiedoelen te stellen en locaties voor productie aan te wijzen.**

Waterstof

Om de klimaatdoelen van 2050 te halen, moeten industrie en bedrijven in Nederland verder verduurzamen. De netbeheerders voorzien in de komende jaren hierin een belangrijke rol voor waterstof. Als schone energiedrager heeft waterstof de potentie om niet alleen de CO₂-uitstoot fors te verlagen, maar ook om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en de druk op het elektriciteitsnet te verlichten. Het is dan ook niet voor niets dat in het Nationaal Plan Energiesysteem waterstof een van de energieketens is waaruit het toekomstige energiesysteem zal bestaan. Wel is het hiervoor randvoorwaardelijk dat de overheid de ontwikkeling van vraag en aanbod naar waterstof blijft stimuleren zodat er ook een waterstofmarkt ontstaat. Eenmaal voldaan aan deze randvoorwaarden zal waterstof in de toekomst een significante rol spelen in onze energiemix.

Waterstof is een vitaal onderdeel van het energiesysteem en cruciaal om de verduurzaming van de industrie mogelijk te maken. Om de ontwikkeling van de waterstofmarkt op gang te brengen is het daarom cruciaal dat er zekerheid en duidelijkheid is voor de markt en de verlaging van het Klimaatfonds van €1,2 miljard weer beschikbaar wordt gemaakt voor subsidies voor waterstof.

Het is dan ook om deze reden dat netbeheerders waterstofnetten, net zoals elektriciteits- warmte- en (groen) gasnetten, zien als vitale infrastructuur. Bedrijven en industrieën worden in de nabije toekomst afhankelijk van waterstof om te voorzien in hun energiebehoeften, mogelijk in de verdere toekomst ook huishoudens. Waterstof wordt daarmee een essentieel goed voor de energievoorziening en (regionale) economische stabiliteit. Netbeheerders hebben bij uitstek zicht op de impact van waterstofnetten op het totale energiesysteem om daarmee te kunnen sturen op een robuuste energievoorziening met de laagste maatschappelijke kosten. **Afwachtgedrag moeten we in de markt doorbreken, er is duidelijkheid nodig**

wie verantwoordelijk gaat worden voor het beheer en onderhoud van waterstof distributienetten. Leg deze verantwoordelijkheid neer bij de huidige beheerders van het aardgasnet.

We moeten nu stappen zetten om een toekomstbestendige waterstofmarkt op te zetten met duidelijke taken en verantwoordelijkheden. Voor het landelijk transportnet is Gasunie aangewezen als beheerder waardoor inmiddels initiatieven worden opgestart. Voor de regionale waterstofnetten is deze duidelijkheid er nog niet. Met een aanlegtermijn van regionale waterstofnetten van 7 tot 10 jaar is het noodzakelijk dat er zo snel mogelijk handelingsperspectief komt voor bedrijven, industrieën en netbeheerders. Netbeheerders hebben in 2024 samen met ministerie van KGG, IPO en Hynetwork samengewerkt aan het Hyregions onderzoek. Uit het onderzoek komen voorwaarden en een deel van de potentiële locaties voor regionale waterstof-infrastructuur tot 2035 (zie bijlage). Om hierop door te kunnen bouwen zijn duidelijke afspraken nodig over de toekomstige marktordening. Immers onzekerheid en onduidelijkheid wie de netten gaan ontwikkelen en beheren resulteert in onwenselijk afwachtgedrag bij partijen in de markt. Geef ondertussen ook Gasunie de opdracht en middelen om aansluitingen voor regionale (distributie-)netten voor te bereiden.

- U kunt daarom aan de minister vragen: Is de minister bereid om zo snel mogelijk de marktordening voor waterstof distributienetten te regelen en de regionale netbeheerders aan te wijzen als beheerders van deze netten?

Groen gas

Groen gas is de duurzame variant van aardgas en ontstaat uit de opwaardering van biogas. Biogas wordt geproduceerd uit afval- en reststromen van onder meer de landbouw, de voedingsindustrie en rioolwaterzuivering. De productie ervan heeft positieve gevolgen voor o.a. de transitie in agrarische sector aangezien stikstofemissies en CO₂-emissies gereduceerd kunnen worden.

Productie van groen gas jaagt zowel de transitie in de agrarische sector als in de energiesector aan. Het mes snijdt hier aan twee kanten. Zorg daarom dat de bijmengverplichting niet vertraagt.

Groen gas is één op één inzetbaar als vervanging van fossiel aardgas en wordt ingevoed op onze gasnetten. Voor het gebruik van groen gas zijn bij huishoudens, bedrijven en industrie dan ook geen aanpassingen nodig. Het is dan ook niet gek dat door al deze voordelen in het Klimaatakkoord is vastgelegd dat Nederland in 2030 2 miljard m³ groen gas produceert. Ter vergelijking, dit is ruim 7 keer zoveel als de nationale productie in 2023. Er is dus een flinke opschaling van productiecapaciteit nodig. De groen gas bijmengverplichting zal een essentiële rol spelen in het stimuleren van productie van groen gas. Het is dan ook noodzakelijk dat deze zo spoedig mogelijk wordt behandeld zodat de ingangsdatum van 1 januari 2026 kan worden behaald.

- U kunt daarom aan de minister vragen: wat weerhoudt de minister ervan om de bijmengverplichting op de kortst mogelijke termijn in te voeren?

Geef lokale en regionale overheden, net als in de RES voor zon en wind projecten, eigenaarschap door regionale groen gas productiedoelen te stellen en locaties aan te wijzen.

De introductie van het RES-bod waarbij regionale en lokale overheden eigenaarschap namen om doelen om wind en zonne-projecten te realiseren heeft geresulteerd in een sterke groei aan duurzame elektriciteitsprojecten. De opschaling van groen gas kan profiteren van eenzelfde aanpak waarbij er concrete regionale groen gas productiedoelen worden geformuleerd, (veel) meer productielocaties worden gerealiseerd en het proces van vergunningverlening wordt gestroomlijnd. Lokale en regionale overheden zouden daardoor ook partners worden in het behalen van de groen gasdoelstellingen, wat een extra stimulans teweegbrengt en de horde van locaties en vergunningverlening verkleint.

- U kunt daarom aan de minister vragen: Is de minister bereid om aan de RES regio's de nieuwe taak mee te geven om regionale doelen te stellen voor groen gas productie?

Bijlage

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft samen met het Interprovinciaal Overleg, HyNetwork en Netbeheer Nederland het HyRegions-onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek verkent de voorwaarden en mogelijke locaties voor regionale waterstofinfrastructuur tot 2035. Daarbij wordt ook gekeken naar de rollen van verschillende marktpartijen (ordering van verantwoordelijkheden): wie is verantwoordelijk voor de aanleg en het beheer van de benodigde infrastructuur? Het HyRegions-onderzoek richt zich op het identificeren van plekken buiten de vijf industriële clusters waar vraag naar waterstof kan ontstaan. Dit wordt gebaseerd op het huidige gebruik van aardgas en warmte door bedrijven in het zogenoemde Zesde Cluster. Het onderzoek toont aan waar deze vraag zich mogelijk zal concentreren, zodat regionale waterstofinfrastructuur voor meerdere gebruikers kan worden aangelegd. Zie hieronder de geïdentificeerde vraaglocaties:

Het volledige onderzoek is te raadplegen via:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/05/30/bijlaage-3-trinomics-blueterra-2024-hyregions-definitief-pdf-definitief>

1: Roermond, 2: Dongen/Tilburg, 3: Oosterhout, 4: Maastricht, 5: Venlo, 6: Arnhem/Nijmegen, 7: Oost-Groningen, 8: Betuwe, 9: Heerlen, 10: Dordrecht, 11: Wageningen (nummering is willekeurig). De grijs-zwart gearceerde gebieden geven de vijf industriële clusters weer. De bedrijven die geografisch in de industriële clusters liggen zijn niet meegenomen in het identificeren van de regionale concentratiegebieden.